

**Перелік навчальних програм
з біології та екології, рекомендованих МОН України,
для реалізації варіативної складової навчальних планів у 2018/2019 навчальному році
(з урахуванням матеріалів [листа МОН України №1/9-503 від 20.08.2018](#) "Про переліки навчальної
літератури, рекомендованої МОН України для використання у закладах загальної середньої освіти")**

Укладач: О.В.Матушевська

Авторські права на тексти навчальних програм належать Міністерству освіти і науки України та авторам програм.

№ з/п	Назва програми, автор	Тип програми	Клас и	Обсяг год.	Де опублікована навчальна програма	Реквізити документа про схвалення
1.	Основи психофізіологічних знань і вибір профілю навчання <i>Сябро С.А.</i>	Факультативний курс	9	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 5-14.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
2.	Психологія особистості <i>Баранова Н. П.</i>	Факультативний курс	9	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 15-22.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
3.	Життя рослин <i>Міхеева Г.В.</i>	Курс за	7	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології	<i>Лист ІТЗО</i>

		вибором			для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 23-26.	<i>від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
4.	Світ кімнатних рослин <i>Вигівська Г.П., Матущенко Т.А.</i>	Факультативний курс	7-9	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 27-30.	<i>Лист ПТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
5.	Аптека природи <i>Шендрик О.В.</i>	Факультативний курс	7	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 31-37.	<i>Лист ПТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
6.	Аптека природи <i>Шендрик О.В.</i>	Факультативний курс	8	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 38-40.	<i>Лист ПТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
7.	Екологія (аутекологія) рослин <i>Драган Г.І.</i>	Курс за вибором	8-9	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 41-51.	<i>Лист ПТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
8.	Охорона тварин <i>Буца О.Й.,</i>	Факультативний	8-9	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології	<i>Лист ПТЗО</i>

	<i>Гнідець О.Є., Ковальчук Т.І. та ін.; за заг. ред. Новикової Н.І.</i>	курс			для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 52-58.	<i>від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
9.	Основи медичних знань <i>Нагаєва Л. М.</i>	Курс за вибором	8-9	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 59-65.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
10.	Організм людини очима біофізика <i>Яковлева Є.В.</i>	Курс за вибором	10-11	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С.66-77.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
11.	Зоологія. Ботаніка. <i>Ігнатюк Л.М., Пугачова Н.І.</i>	Курс за вибором	10	70	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 78-81.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
12.	Мікробіологія з основами вірусології <i>Левченко М.Г., Матущенко Т.А.</i>	Курс за вибором	8-10	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 82-88.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
13.	Латина –	Курс	8-9	70	Збірник навчальних програм курсів за	<i>Лист</i>

	біологія <i>Пугачова Н. І., Ігнатюк Л.М., Мазаєва К.В.</i>	за вибором			вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 89-94.	<i>ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
14.	Біологія і комп'ютер <i>Міроненць Л.П.</i>	Факультативний курс	7	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 95-100.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
15.	Основи науково-дослідної роботи учнів <i>Крутич О.М., Мельник А.Р.</i>	Факультативний курс	8-9	70	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 101-107.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
16.	Методи наукових досліджень <i>Коваленко С.О.</i>	Курс за вибором	9-10	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 108-114.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
17.	Основи біологічної статистики в науково-дослідницькій роботі учнів <i>Ягенська Г.В.</i>	Факультативний курс	10-11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С.115-119.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>

18.	Математичне обґрунтування біологічних досліджень <i>Задорожний К.М.</i>	Курс за вибором	10-11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 120-124.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
19.	Молекулярні основи метаболізму <i>Коршевнюк Т.В.</i>	Курс за вибором	10	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 125-134.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
20.	Нуклеїнові кислоти <i>Волуца А.Д.</i>	Курс за вибором	10-11	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 135-137.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
21.	Біохімічні основи життя <i>Яковлева Є.В.</i>	Курс за вибором	10-11	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 138-146.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
22.	Основи цитології <i>Даниленко Л.І., Підгора Н.В.</i>	Курс за вибором	10-11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 147-152.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
23.	Порівняльна	Курс	10-	17	Збірник навчальних програм курсів за	<i>Лист</i>

	морфологія, анатомія, фізіологія рослин <i>Задорожний К.М.</i>	за вибором	11		вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 153-157.	<i>ІТЗО</i> <i>від 27.01.2014</i> <i>№ 14.1/12-Г-58</i>
24.	Лісознавство з основами лісівництва <i>Ковалюк В.Г.,</i> <i>Бондарюк О.М.</i>	Курс за вибором	10-11	70	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 158-169.	<i>Лист</i> <i>ІТЗО</i> <i>від 27.01.2014</i> <i>№ 14.1/12-Г-58</i>
25.	Порівняльна анатомія і фізіологія тварин	Курс за вибором	10-11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С.170- 175.	<i>Лист</i> <i>ІТЗО</i> <i>від 27.01.2014</i> <i>№ 14.1/12-Г-58</i>
26.	Адаптаційна фізіологія людини і тварин <i>Ягенська Г.В.</i>	Курс за вибором	11	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 176-181.	<i>Лист</i> <i>ІТЗО</i> <i>від 27.01.2014</i> <i>№ 14.1/12-Г-58</i>
27.	Фізіологія людини <i>Лакоза Н.В.</i>	Курс за вибором	10	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 182-186.	<i>Лист</i> <i>ІТЗО</i> <i>від 27.01.2014</i> <i>№ 14.1/12-Г-58</i>
28.	Основи антропології	Курс за вибором	10-11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології	<i>Лист</i> <i>ІТЗО</i>

	<i>Задорожний К.М.</i>	вибором			для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 186-191.	<i>від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
29.	Основи генетики людини <i>Задорожний К.М.</i>	Курс за вибором	11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 192-197.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
30.	Основи популяційної генетики людини <i>Матяш Н.Ю., Сябро С.А.</i>	Курс за вибором	11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С.198-203.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
31.	Розв'язування задач з генетики <i>Кушнір А.І.</i>	Курс за вибором	11	70	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 204-207.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
32.	Біотехнологія рослин з основами генетичної інженерії <i>Снітинський В.В., Калинович Г.Л., Завірюха П.Д., Подзізей Б.А.</i>	Курс за вибором	10-11	70	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 208-222.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>

33.	Вступ до проблеми біорізноманіття <i>Безусько А.Г., Мовчан Я.І.</i>	Курс за вибором	11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 223-232.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
34.	Екологія людини <i>Матяш Н.Ю.</i>	Курс за вибором	10-11	35	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 233-242.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
35.	Еволюційна біологія <i>Шабанов Д.А.</i>	Курс за вибором	11	70	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С.243- 247.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
36.	Узагальнення шкільного курсу біології <i>Бармак І.М.</i>	Курс за вибором	10-11	140	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С.248-258.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
37.	Еволюція систем органів <i>Петренко Л.Т., Петренко Л.П.</i>	Факультативний курс	9	105	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С.259-271.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>

38.	Нанотехнології в біології <i>Качук С.Ю.</i>	Факультативний курс	10-11	17	Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 272-279.	<i>Лист ІТЗО від 27.01.2014 № 14.1/12-Г-58</i>
39.	<u>Зелена архітектура шкільного подвір'я</u> <i>Вигівська Г.П., Матвійчук В.В.</i>	Факультативний курс	7-9	34	Освітній портал КНЗ КОР «КОПОПК». – Режим доступу: https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbmNkbGF2Y2l0ZWxpdmJpb2xvZ2lpZXxneDo3ODQ5MjRiRiZGVkOWFINDQ0	<i>Лист ІТЗО від 29.01.2015 № 14.1/12-Г-14</i>
40.	<u>Основи фармакології</u> <i>Островська Л. І., Матуценко Т. А.</i>	Факультативний курс	9 (10)	35	Освітній портал КНЗ КОР «КОПОПК». – Режим доступу: https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbmNkbGF2Y2l0ZWxpdmJpb2xvZ2lpZXxneDo2M2QwZGVlOTYyYTlzMTRQ	<i>Лист ІТЗО від 29.05.2015 № 14.1/12-Г-356</i>
41.	<u>Основи повноцінного харчування</u> <i>Бондаренко Л.Д.</i>	Курс за вибором	8 (9)	17	Освітній портал КНЗ КОР «КОПОПК». – Режим доступу: https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbmNkbGF2Y2l0ZWxpdmJpb2xvZ2lpZXxneDoxZDVjNDliOTZmMDDlZWFlh	<i>Лист ІТЗО від 23.06.2014 № 14.1/12-Г-955</i>
42.	Екологічна безпека	Факультативний		8	КНЗ КОР «КОПОПК»	<i>Лист ІТЗО від 25.06.2015</i>

	<i>Бондаренко Л.Д.</i>	курс				<i>№ 14.1/12-Г-587</i>
43.	Філософія біології <i>Бак В. Ф.</i>	Факультативний курс (для фізико-математ. та біологічного профілів)	11		Донецький ОППО	<i>Лист ПТЗО від 24.06.2014 № 14.1/12-Г-971</i>
44.	Біологія	Навчальна інтегрована робоча програма рос. мовою	6-9		Російсько-українська гімназія м. Києва	<i>Лист ПТЗО від 18.03.2015 № 14.1/12-Г-98</i>
45.	Природознавство англійською <i>Мацініна О. В., Остапчук Н. Б.</i>	Курс за вибором для учнів білінгвальных класів	6		СШ І-ІІІ ст. № 106 м. Києва	<i>Лист ПТЗО від 25.06.2015 № 14.1/12-Г-585</i>
46.	Основи медичної етики та деонтологічна культура <i>Переїмибіда Л. В.,</i>	Навчальна програма курсу за вибором для профільного навчання	10-11		Український медичний ліцей НМУ ім. О.О. Богомольця	<i>Лист ІМЗО від 03.08.2016 № 2.1/12-Г-640</i>

	<i>Іваненко Р. В., Дорошкевич Н. В.</i>	(медичний профіль)				
47.	Історія медицини <i>Пілявська О. Д., Керасіди І. Г.</i>	Навчальна програма курсу за вибором для про- фільного навчання (медичний профіль)	10-11	70	Український медичний ліцей НМУ ім. О.О. Богомольця	<i>Лист ІМЗО від 03.08.2016 № 2.1/12-Г-641</i>
48.	Основи професійної орієнтації на медичні спеціальності <i>Іваненко Р. В.</i>	Навчальна програма курсу за вибором для про- фільного навчання (медичний профіль)	10-11		Український медичний ліцей НМУ ім. О.О. Богомольця	<i>Лист ІМЗО від 03.08.2016 № 2.1/12-Г-642</i>
49.	Мій еколо- гічний вибір <i>Колонькова О.О.</i>	Навчальна програма курсу за вибором	9-11		Інститут проблем виховання НАПН України	<i>Лист ІМЗО від 03.08.2016 № 2.1/12-Г-637</i>
50.	Уроки з	Програма	5-6		ВГО «Жива планета»	<i>Лист ІМЗО</i>

	охорони довілля <i>Пустовіт Н.А.</i>	факультативного курсу				<i>від 16.12.2015 № 2.1/12-Г-111</i>
51.	Валеологія <i>автори Нетяженко В.З., Дідківська О.А.</i>	Навчальна програма курсу для профільного навчання (медичний профіль)	11			<i>Лист ІМЗО від 06.10.2016 № 2.1/12-Г-744</i>
52.	Фізіологія рослин <i>автор Білик Ж.І.</i>	Навчальна програма курсу за вибором	10-11		НЦ «Мала академія наук України»	<i>Лист ІМЗО від 21.06.2018 № 22.1/12-Г-385</i>
53.	Вплив довілля на організм людини <i>автор Калязіна Г.Г.</i>	Навчальна програма спецкурсу	9			<i>Лист ІМЗО від 21.06.2018 № 22.1/12-Г-389</i>